

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาที่ให้ความสำคัญแก่ชีวิตทุกชีวิตที่อุบัติขึ้นในโลกนี้ ชีวิตทุกชีวิตมีธรรมชาติที่เหมือนกัน คือมีความรักสุขเกลียดทุกข์มีการดิ้นรนเพื่อต่อสู้ตามสัญชาตญาณแห่งความรักชีวิต ในยุคที่ประเทศชาติประสบกับปัญหาทางสังคม การเมืองและเศรษฐกิจซึ่งส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของประชาชนภายในประเทศโดยตรงโดยเฉพาะอย่างยิ่งกระทบต่อภาวะทางร่างกายและจิตใจ จนถึงกับตัดสินใจปัญหาด้วยการฆ่าตัวตาย ด้วยภาวะการณ์เช่นนี้จึงทำให้บางคนเอาเปรียบผู้อื่นเห็นแก่ตัวโดยไม่คำนึงถึงสัจจะธรรมกลับแสวงหาความสุขบนความทุกข์ของผู้อื่นการดำเนินชีวิตและความเป็นอยู่ของคนในสังคมอดีต ไม่ว่าจะเป็นคนเมืองหรือคนชนบท ได้ชื่อว่ามี ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และเต็มไปด้วยการแบ่งปันน้ำใจให้แก่กันและกัน มีความเข้าใจเห็นใจในเพื่อนมนุษย์ด้วยกันและคำนึงถึงส่วนรวม มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกันตามที่แต่ละคนพึงกระทำได้ ทำให้คนในสังคมอยู่กันอย่างถ้อยทีถ้อยอาศัยซึ่งกันและกัน

ปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นในด้านต่างๆ ทำให้การดำเนินชีวิตและความเป็นอยู่ของคนในสังคมเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม การสื่อสารที่ไร้ขีดจำกัด ความรู้ที่มาจากแหล่งต่างๆ ทั่วทุกมุมโลกการก้าวเข้าสู่การแข่งขันพัฒนาทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มีอุตสาหกรรมในเชิงพาณิชย์มากขึ้นและการค้าขายกันอย่างเสรี ทำให้คนในสังคมมีค่านิยมทางวัตถุสูงขึ้น นำไปสู่การเอาเปรียบซึ่งกันและกัน เพื่อมุ่งแสวงหาผลประโยชน์ให้กับตนเองและพรรคพวกมากกว่าที่จะคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม ซึ่งในขณะที่เน้นการเปลี่ยนแปลงของวัตถุอย่างต่อเนื่องนี้ ในทางตรงกันข้ามบุคคลในสังคมกลับมีปัญหาด้านการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ทำให้เกิดภาวะการขาดสมดุลทั้งทางจิตใจและทางวัตถุก่อให้เกิดปัญหาสังคมขาดระเบียบวินัย ขาดความรับผิดชอบ เกิดปัญหาทุจริตคอร์รัปชันกันในทุกวงการ ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาการแพร่ขยายของโรคเอดส์ และการติดยาเสพติดอย่างรุนแรงในสังคม ตลอดจนปัญหาทางคุณธรรมจริยธรรม^{*} การบริการประชาชนจึงเป็นหนึ่งในภารกิจการ “บำบัดทุกข์ บำรุงสุข” ของกรมการปกครอง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้

^{*} พระศรีปริยัติโมลี, “ศีลธรรมของเยาวชน เริ่มที่บ้าน,” เสขิยธรรม : ๓๘ - ๔๓ : เมษายน - มิถุนายน, ๒๕๔๓ : ๓๘-๔๓.

ประชาชนได้รับบริการที่สะดวกทั่วถึง และเป็นการประสานเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีในระหว่างประชาชนกับข้าราชการ^๒

มนุษย์มีความจำเป็นอย่างมาก ที่ต้องรวมกันอยู่เป็นหมู่คณะ ไม่สามารถจะอยู่โดดเดี่ยวตามลำพังได้ นับตั้งแต่ระดับชนกลุ่มย่อย จนถึงระดับกลุ่มชนที่ใหญ่ที่สุด เริ่มตั้งแต่ระดับครอบครัว หมู่บ้าน ตำบล อำเภอ จังหวัด ประเทศ ทวีป และระดับสังคมโลกการอยู่รวมกันของสังคมมนุษย์ จำเป็นต้องมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องในฐานะต่างๆทั้งในด้านประเพณี วัฒนธรรม ด้านหน้าที่การงาน และนับถือศาสนาเดียวกัน บุคคลผู้ต้องการเชื่อมประสานความสามัคคี และสัมพันธ์ภาพไมตรี หลักธรรมที่จะปฏิบัติ คือ หลักสังคหวัตถุธรรม^๓ เป็นธรรมเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ หลักธรรมทางพุทธศาสนาที่สอนให้บุคคลเสียสละ คำนึงถึงการทำประโยชน์ในการอยู่ร่วมกันในสังคม ซึ่งประกอบไปด้วย ทาน หมายถึง ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เสียสละด้วยทุน การให้ปันสิ่งของตลอดจนให้ความรู้และศิลปวิทยา ปิยวาจา หมายถึง การพูดจาปราศรัยด้วยคำพูดที่อ่อนหวานไพเราะ ชี้อภัยในสิ่งที่ผู้อื่นทำผิด และให้กำลังใจ อตถจริยา หมายถึง การประพฤติในสิ่งที่ผู้อื่นยกย่อง และสมานัตตตา หมายถึง การเป็นผู้วางตนที่เหมาะสม วางตนเสมอต้นเสมอปลายไม่เอาวัดเอาเปรียบผู้อื่นและแก้ไขปัญหาเพื่อประโยชน์สุขร่วมกัน^๔

เทศบาลตำบลจตุรพักตรพิมาน มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องกับหลักการบริหารก็เพื่อให้เกิดการกระจายอำนาจ สนองความเป็นอยู่ของประชาชนให้ดีขึ้น ได้ตระหนักและเห็นถึงความสำคัญในการนำหลักธรรมมาใช้ในการบริหารงานแล้ว และหลักสังคหวัตถุธรรม ก็เป็นหลักธรรมอันหนึ่งที่ช่วยให้การบริหารงานในองค์กรเป็นไปด้วยความราบรื่น ให้พนักงานและลูกจ้างผู้ปฏิบัติงาน อำนวยความสะดวกให้กับประชาชนที่มาใช้บริการ เพื่อให้ประชาชนมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ จัดให้มีการปฏิบัติงานในวันเสาร์ ของงานบริการประชาชน จัดให้มีสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ มีการปรับปรุงภูมิทัศน์ของเทศบาลจัดการรักษาความเป็นระเบียบเรียบร้อยของชุมชน โดยการจัดระเบียบชุมชนร่วมกับประชาชนในหมู่บ้านจัดกิจกรรมด้านการรณรงค์ยาเสพติด เพื่อให้ประชาชนที่เข้ารับการอบรม ได้เข้าใจในปัญหาของยาเสพติดและรู้ถึงการป้องกันตัวเองไม่ให้เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดจัดทำกิจกรรมด้านการส่งเสริมสุขภาพอนามัยของประชาชนตลอดจนปัญหาทางคุณธรรมจริยธรรมการบริการประชาชนจึงเป็นหนึ่งในการกิจการ

^๒ กรมการปกครอง, กองงานวิจัยและประเมินผล, “เจ้าหน้าที่ปกครอง สถานภาพ บทบาท และพฤติกรรมในการให้บริการประชาชน,” เทศาภิบาล, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น ๒๕๓๓), หน้า ๗.

^๓ ม.ม (ไทย) ๑๓/๔๔๘/๕๖๓.

^๔ พระราชวรเมธี, ธรรมบุญชีวิตสำหรับประชาชน, (กรุงเทพมหานคร : กรมการศาสนา, ๒๕๒๓). หน้า ๒๕.

สงเคราะห์หรือเป็นธรรมเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจคนและประสานหมู่ชนไว้ในความสามัคคีการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่เป็นพฤติกรรมที่สำคัญที่ควรส่งเสริมบุคลากรเทศบาลตำบลจตุรพักตรพิมาน อำเภोजตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด ให้มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีการเสียสละ คำนึงถึงประโยชน์ของส่วนรวมมากกว่าส่วนตน ถือ พฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมเป็นพฤติกรรมจริยธรรมที่สอดคล้องกับหลักธรรมสังคหวัตถุธรรมซึ่งเป็นหลักธรรมทางพุทธศาสนาที่สอนให้บุคคลเสียสละคำนึงถึงการทำประโยชน์ในการอยู่ร่วมกันในสังคมซึ่งประกอบไปด้วย ทาน หมายถึง ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เสียสละด้วยทุน การให้ปันสิ่งของ ตลอดจนให้ความรู้ ปิยวาจา หมายถึง การพูดจาปราศรัยด้วยคำพูดที่อ่อนหวานไพเราะ ชี้นำในสิ่งที่เป็นประโยชน์ และให้กำลังใจ อตถจริยา หมายถึง การประพฤติในสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น และสมานัตตตา หมายถึง การเป็นผู้วางตนที่เหมาะสม วางตนเสมอต้นเสมอปลายไม่เอารัดเอาเปรียบผู้อื่นและแก้ไขปัญหาเพื่อประโยชน์สุขร่วมกัน พฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมตามหลักธรรมสังคหวัตถุธรรมจึงเป็นพฤติกรรมจริยธรรมตามพระพุทธานุคคที่ด้งช่วยเหลือ หรือบำบัดทุกข์บำรุงสุขแก่ผู้อื่น โดยกระทำความที่เป็นประโยชน์ด้วยการเสียสละทั้งกำลังกาย กำลังความคิด สิ่งของ ทรัพย์สินหรือแม้กระทั่งเวลา จะทำให้อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ดี นำไปสู่ความผาสุกของคนใน

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้ตระหนักถึงความสำคัญของหลักการสงเคราะห์ซึ่งกันและกันจึงได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องนี้เพื่อที่จะได้นำผลการวิจัยไปใช้เป็นข้อมูลเพื่อเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวน้ำใจของผู้อื่น ผูกไมตรี เอื้อเฟื้อ เกื้อกูลกันและกันพร้อมจะนำผลของการวิจัยในครั้งนี้เป็นข้อมูลสารสนเทศนำหลักสังคหวัตถุธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลจตุรพักตรพิมาน อำเภोजตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ยิ่งขึ้น

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑.๒.๑ เพื่อการศึกษาหลักสังคหวัตถุธรรมในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท

๑.๒.๒ เพื่อศึกษาการนำหลักสังคหวัตถุธรรมไปใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลจตุรพักตรพิมาน อำเภोजตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด

๑.๒.๓ เพื่อศึกษาแนวทางการนำหลักสังคหวัตถุธรรมไปใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลจตุรพักตรพิมาน อำเภोजตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด

๑.๓ ปัญหาที่ต้องการศึกษา

๑.๓.๑ หลักสังคหัตถุธรรมในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท

๑.๓.๒ การนำหลักสังคหัตถุธรรมไปใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาล

ตำบลจตุรพักตรพิมาน อำเภोजตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด

๑.๓.๓ แนวทางการนำหลักสังคหัตถุธรรมไปใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลจตุรพักตรพิมาน อำเภोजตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด

๑.๔ ขอบเขตการวิจัย

๑.๔.๑ ขอบเขตด้านเอกสาร

เอกสารที่ศึกษาศึกษาในงานวิจัยนี้ มีดังนี้

๑. ปฐมภูมิ ได้แก่ พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ.

๒๕๓๕

๒. ทุติยภูมิ ได้แก่ ตำราวิชาการ หนังสือ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักสังคหัตถุธรรมกับการบริหาร

๑.๔.๒ ขอบเขตด้านเนื้อหา

ผู้วิจัยจะทำการค้นคว้าและศึกษาเรื่องการนำหลักสังคหัตถุธรรมไปใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลจตุรพักตรพิมาน อำเภोजตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด โดยมุ่งแสดงแนวทางสำหรับการประพฤติปฏิบัติในชีวิตจริงในทางที่สร้างพฤติกรรมการดำรงชีวิตที่ดี เป็นคำสอนเดิมแท้ของพระพุทธเจ้าในศาสนาพุทธ โดยมีคัมภีร์ ที่เรียกว่าพระไตรปิฎก เป็นแหล่งคำสอนนั้น เพื่อจะนำมาใช้ปฏิบัติหน้าที่ของตนเองให้เกิดประโยชน์ทำให้การทำงานที่ราบรื่น มีผลดีส่งผลต่อคนรอบข้าง สร้างความสุขและสังคมที่ดี มีอยู่อย่างหลากหลายหลักธรรมมาก ในที่นี้จะนำเฉพาะสังคหัตถุธรรมซึ่งเป็นหลักธรรมทางพุทธศาสนาที่สอนให้บุคคลเสียสละคำนึงถึงการทำประโยชน์ในการอยู่ร่วมกันในสังคมซึ่งประกอบไปด้วยได้แก่ (๑) ทาน (๒) ปิยวาจา (๓) อตถจริยา และ (๔) สมานัตตตา

๑.๔.๓ ขอบเขตด้านพื้นที่

งานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษา เทศบาลตำบลจตุรพักตรพิมาน อำเภोजตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด

๑.๔.๔ ขอบเขตด้านประชากร

งานวิจัยครั้งนี้ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ บุคลากรเทศบาลตำบลจตุรพักตรพิมาน อำเภอจตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน ๑๐๓ คน

๓.๑.๒ กลุ่มตัวอย่าง

ได้แก่ บุคลากรเทศบาลตำบลจตุรพักตรพิมาน อำเภอจตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน ๘๒ คน ซึ่งได้จากการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างของทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) ^๕

๓.๑. ๓. เทคนิควิธีการสุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสุ่มตัวอย่างตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

๓.๒.๑ กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตร ทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane)^๖

โดยคำนวณตามสูตร $n = \frac{N}{1 + N(e)^2}$

$$\frac{N}{1 + N(e)^2}$$

เมื่อ n = ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการ

e = ระดับของความคลาดเคลื่อนที่ยอมให้เกิดขึ้นได้

N = ขนาดประชากร

$$\text{แทนค่า } n = \frac{103}{1 + 103(.05)^2}$$

$$N = \frac{103}{1 + 103(.0025)} = \frac{103}{0.2575} = ๔๐๐.๕๔๔๔๔$$

ดังนั้น ถ้า $n = ๘๒$ คน

^๕ ยุทธ ไกยวรรณ, พื้นฐานการวิจัย,(กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น,๒๕๕๔), หน้า ๑๐๗.

^๖ ยุทธ ไกยวรรณ, พื้นฐานการวิจัย, หน้า ๑๐๗.

๑.๕ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

สังคหวัตถุ หมายถึง ธรรมที่เป็นที่ตั้งแห่งการสงเคราะห์กัน, ธรรมเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวน้ำใจกัน และประสานหมู่ชนไว้ในความสามัคคี ประกอบด้วย

ทาน หมายถึง การให้ การสงเคราะห์หรือช่วยเหลือผู้อื่นด้วยการให้สิ่งของที่ตนมีให้แก่ผู้ที่ต้องการ ผู้ขาดแคลนหรือผู้เดือดร้อน สิ่งของที่นำมาให้นั้นต้องเป็นสิ่งของที่ได้มาโดยสุจริตเป็นประโยชน์ รวมทั้งการให้ความรู้ที่ถูกต้อง ชัดเจนและเป็นจริงด้วย

ปิยวาจา หมายถึง การเจรจาด้วยถ้อยคำที่สุภาพและถ้อยคำที่มีประโยชน์พูดถ้อยคำที่เป็นจริงและถ้อยคำที่ไม่กระทบกระทั่งผู้อื่นพูดแต่ในสิ่งที่เป็นประโยชน์ทำให้เกิดความเลื่อมใสศรัทธาในตัวผู้พูดจนทำให้ละเว้นความชั่ว ทำให้การทำงานสำเร็จเป็นประโยชน์ในการดำรงชีวิต

อัตถจริยา หมายถึง การประพฤติตนให้เป็นประโยชน์แก่ทั้งตนเองและผู้อื่น รู้จักการเสียสละ ไม่เห็นแก่ตัว ไม่เห็นแก่ความสุขสบายส่วนตัว ทรมตนแรงกายในการช่วยเหลือผู้อื่นแก้ไขปัญหาดังกล่าวด้วยแรงกาย บำเพ็ญสาธารณประโยชน์

สมานัตตตา หมายถึง การวางตัวให้เหมาะสม เสมอต้นเสมอปลาย รู้จักวางตนให้เหมาะสม สมกับฐานะ มีจิตใจมั่นคงไม่หวั่นไหว เปลี่ยนแปลงง่าย และดำรงตนไว้ไม่ให้ตกไปในความชั่ว ปฏิบัติกับคนทั้งหลายอย่างเท่าเทียมกัน

การนำใช้ หมายถึง การนำเอาหลักธรรมไปใช้เป็นแนวทางปฏิบัติให้เกิดประโยชน์อย่างมีคุณค่าต่อตนเองและคนรอบข้าง

การนำหลักสังคหวัตถุธรรมไปใช้ หมายถึง การน้อมนำหลักธรรมไปใช้เป็นแนวทางในการประพฤติปฏิบัติที่ถือว่าเป็นสิ่งที่ดีงามซึ่งก่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่นรวมทั้งสังคม

การปฏิบัติหน้าที่ หมายถึง การปฏิบัติตามสถานภาพและบทบาทของบุคลากรเทศบาลตำบลจตุรพักตรพิมาน

เทศบาล หมายถึง เทศบาลตำบลจตุรพักตรพิมาน อำเภอจตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด

บุคลากรเทศบาล หมายถึง บุคลากรสังกัดเทศบาลตำบลจตุรพักตรพิมาน อำเภอจตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด

๑.๖ ทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๑.๖.๑ หนังสือ

พระเมธีธรรมาภรณ์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต) ได้อธิบายเกี่ยวกับสังคหวัตถุธรรม โดยอธิบายได้กล่าวว่า ทาน หมายถึง การให้ (โอบอ้อมอารี) นักบริหารที่ดีต้องมีน้ำใจรู้จักเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ให้ทานแก่เพื่อนร่วมงานและผู้ได้บังคับบัญชา การให้ทานจะช่วยให้ผูกใจคนอื่นไว้ได้ ปิยวาจา หมายถึง การพูดถ้อยคำไพเราะอ่อนหวาน นักบริหารที่ดี จะต้องรู้จักผูกใจคนด้วยคำพูดอ่อนหวาน คำพูดหยาบกระด้างผูกใจใครไม่ได้ อัตถจริยา หมายถึง การทำตัวให้เป็นประโยชน์แก่นักบริหารทำอัตถจริยาได้หลายวิธี เช่น บริการช่วยเหลือยามเขาป่วยไข้หรือเป็นประธานในงานพิธีของผู้ได้บังคับบัญชา เป็นต้น สมานัตตตา หมายถึง การวางตัวสม่ำเสมอ เมื่อนักบริหารไม่ทอดทิ้งผู้ร่วมงานทั้งหลาย เขาจึงจะสามารถสร้างทีมงานขึ้นมาได้ ถือถือคิดว่า “มีทุกข์ร่วมทุกข์มีสุขร่วมสุข” นักบริหารต้องกล้ารับผิดชอบในผลการตัดสินใจของตน ถ้าผลเสียตกมาถึงผู้ปฏิบัติตามคำสั่งของตน นักบริหารต้องออกมาปกป้องคนนั้นไม่ใช่หนีเอา ตัวรอดตามลำพัง^๓

วสิน อินทสระ ได้อธิบายเกี่ยวกับสังคหวัตถุธรรม โดยอธิบายไว้ว่า ทาน หมายถึง การให้ การเสียสละหรือการบริจาคสิ่งใดก็ตามที่เราสละหรือให้แก่ผู้อื่น ถือว่าเป็นทานทั้งสิ้น ตามหลักคำสอนทางพุทธศาสนากำหนดทานหรือการให้ออกเป็น ๓ ประเภท คือ ให้วัตถุสิ่งของหรืออามิสทาน ให้ความรู้หรือคำแนะนำหรือธรรมทานและให้อภัย หรือภัยทาน ปิยวาจา แปลว่า วาจาเป็นที่รักคู่หูใจ ในทางธรรม หมายถึง วาจาสุภาพดี มีประโยชน์ มีเหตุผล ที่ทำตามแล้วก่อให้เกิดประโยชน์ได้จริง ไม่ใช่วาจาหลอกลวง ประจบประแจงให้คนรักคนหลง แต่เจือด้วยเจตนาที่เป็นพิษเหมือนให้ดื่มน้ำหวานเจือยาพิษ อัตถจริยา แปลตามตัวอักษรว่าการประพฤติประโยชน์ ถือเอาความหมายว่าการบำเพ็ญประโยชน์ การทำตนเป็นประโยชน์ต่อตนเองและคนทั้งหลาย คนเราเกิดมามีอวัยวะแขนขาเหมือนกัน มากหรือน้อยเพียงไร จะเป็นคนสูงต่ำอย่างไรก็สุดแล้วแต่เขาทำตัวให้มีประโยชน์มากน้อยเพียงใด บุคคลผู้บรรลุประโยชน์ตนแล้วก็ควรทำประโยชน์แก่ผู้อื่นบ้างตามกำลังสามารถ พูดอีกอย่างหนึ่ง เมื่อช่วยตัวเองได้แล้ว ก็ควรช่วยผู้อื่นด้วยในการดำเนินชีวิตนั้นควรให้ประโยชน์ตนและประโยชน์ผู้อื่นประสานกัน สมานัตตตา แปลได้หลายนัยและมีหลายความหมาย เช่น ความไม่ถือตัวคือไม่หยิ่งทะนงตน การวางตนให้เหมาะสมแก่ฐานะ ความเป็นคนเสมอดั้นเสมอปลาย ความเป็นผู้เสมอกันในสุขและทุกข์คือร่วมสุขร่วมทุกข์ และการประพฤติตนให้เหมาะสมแก่

^๓ พระเมธีธรรมาภรณ์, (ประยูร ธมฺมจิตฺโต), (๒๕๔๕ มีนาคม-เมษายน), มณีแห่งปัญญา ทางเลือกใหม่สำหรับนักบริหาร, ศุกมิต, หน้า ๔๓, ๔๓๒.

ภาวะ บุคคล และเหตุการณ์^๘

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต) ได้อธิบายเกี่ยวกับสังคหัตถุธรรม โดยอธิบายได้กล่าวว่า ทาน หมายถึงการให้ปันคือเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เสียสละ แบ่งปัน ช่วยเหลือ สงเคราะห์ด้วยปัจจัยสี่ทุนหรือทรัพย์สินสิ่งของตลอดจนให้ความรู้ความเข้าใจและศิลปวิทยา ปิยวาจา หมายถึงการพูดอย่างรักกันคือกล่าวคำสุภาพ น่ายินดี ชี้แจง แนะนำสิ่งที่เป็นประโยชน์ มีเหตุผล เป็นหลักฐานชักจูงในทางที่ดีงามหรือคำแสดงความเห็นอกเห็นใจให้กำลังใจ และรู้จักพูดให้เกิดความเข้าใจดี มีความสมานสามัคคี เกิดไมตรี ทำให้รักใคร่นับถือและช่วยเหลือเกื้อกูลกัน อตถจริยาคือการทำประโยชน์แก่เขาคือช่วยเหลือด้วยแรงกายและขวนขวายช่วยเหลือกิจการต่าง ๆ บาเพญกิจการต่าง ๆ บาเพญสาธารณประโยชน์รวมทั้งช่วยแก้ไขปัญหาและช่วยปรับปรุงส่งเสริมในด้านจริยธรรม สมานัตตตาทานหมายถึง เอาตัวเข้าสมาน คือ ทำตัวให้เข้ากับเขาได้ วางตนเสมอต้นเสมอปลาย ให้ความเสมอภาคปฏิบัติสม่ำเสมอแก่ทุกคนทั้งหลาย ไม่เอาเปรียบและเสมอในสุขทุกข์ คือ ร่วมสุข ร่วมทุกข์ ร่วมรับรู้ และร่วมแก้ไขปัญหา เพื่อให้เกิดประโยชน์สุขร่วมกัน^๙

คุณ โทจันทร์ ได้อธิบายเกี่ยวกับสังคหัตถุธรรม โดยอธิบายไว้ว่า ทาน คำว่า “ทา” มาจากคำว่า ทาน แปลว่า การให้ การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่โอบอ้อมอารี บุคคลจะเป็นที่รักใคร่นับถือของผู้อื่นจะมีมิตรสหายมากมายได้ ผู้นั้นจะต้องมีอริยาธยโศพาร มีน้ำใจเอื้อเฟื้อโอบอ้อมอารีดังพระบาลีว่า “ทท มิตฺตานิ คณฺยติ ผู้ให้ย่อมผูกมิตรไว้ได้” (ส.ส.) หรือ “ททมาโน ปิโย โหติ ผู้ให้ย่อมเป็นที่รัก” (องฺปญฺจก) ส่วนผู้ขอย่อมไม่เป็นที่รัก หรือผู้เห็นแก่ตัว ย่อมเป็นที่รังเกียจของผู้อื่น ไม่มีใครอยากเป็นเพื่อนเป็นมิตรสหาย เพราะฉะนั้นการให้ จึงเป็นหลักผูกใจคนให้รักให้มีเสน่ห์ใครง่ายก็อยากคบค้าสมาคมด้วย^{๑๐}

พระราชวรมนี (ประยูร ษฏฺธ ษฏฺธ) ได้กล่าวไว้ในหนังสือพุทธธรรมฉบับปรับปรุง และขยายความ ว่า จริยธรรมตามหลักพุทธศาสนา หมายถึง หลักความประพฤติ หลักการดำเนินชีวิต หรือหลักการครองชีวิต คือ มรรคหรือมัชฌิมาปฏิปทา ซึ่งเป็นหลักคำสอนเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตที่ดีงาม ชีวิตที่ถูกต้องสมบูรณ์ของมนุษย์ ที่จะนำไปสู่จุดหมายคือความดับทุกข์ หรือความสิ้นสุด

^๘ วชิร อินทรสระ, (๒๕๔๖), หลักธรรมเพื่อการครองใจคน, ศุภมิตร, หน้า ๔๘, ๕๔๑.

^๙ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต), ธรรมานุชีวิตพุทธจริยธรรมเพื่อชีวิตที่ดีงาม, (พิมพ์ครั้งที่ ๑๘), (กรุงเทพมหานคร : ระฆังทอง, ๒๕๔๓). หน้า ๒๘

^{๑๐} คุณ โทจันทร์, พุทธศาสนากับชีวิตประจำวัน, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, ๒๕๓๗), หน้า ๒๕-๒๘.

ปัญหา อยู่อย่างเป็นอิสระไร้ทุกข์ จริยธรรมเป็นหลักครอบคลุมความประพฤติทางด้านศีลธรรม หรือ การทำจิตใจให้มีความสุข วิธีสร้างสุขภาพจิต การฝึกจิต บำเพ็ญสมาธิภาวนา การเจริญวิปัสสนา ความสัมพันธ์ที่ดีในครอบครัว การอยู่ร่วมกันด้วยดีในสังคม การไปเป็นอุบาสกจำศีลที่วัดตลอดจน การเป็นภิกษุไปบำเพ็ญธรรมในป่า ซึ่งพูดรวม ๆ ว่าจริยธรรมเป็นเครื่องมือฝึกปรี่คุณธรรม ทั้งทาง กาย วาจา และจิตใจ หรือมองในแง่ไตรสิกขา คือการศึกษา ๓ ประการ อันได้แก่ ศีล สมาธิ และ ปัญญา จริยธรรมตามความหมายนี้ มิใช่ข้อปฏิบัติที่จะวางกำหนดวันขึ้นได้ตามความพอใจของผู้มี อำนาจใด ๆ และมีหลักการที่สักระยะยึดถือปฏิบัติตาม ๆ กันไป จริยธรรมที่แท้จะเกิดขึ้นไม่ได้ ถ้า ไม่อิงอาศัยความรู้แจ้งสังขธรรม และจริยธรรมที่แท้นั้นแม้จะเกิดขึ้นแล้วก็จะประพฤติดำเนินสำเร็จผล ไม่ได้ ถ้าไม่สัมพันธ์กับความรู้ความเข้าใจสังขธรรม ** คุณธรรมและจริยธรรมเป็นปัจจัยสนับสนุน ความดีงามที่ช่วยส่งเสริมความเมตตา ความปรารถนาดีต่อกัน ความเอื้อเฟื้อต่อกัน ความไม่เห็นแก่ ตัว ความไม่เอารัดเอาเปรียบผู้อื่น และความอดุ้มอล่วยถ้อยทีถ้อยอาศัยคุณธรรม ซึ่งเป็นหลักธรรมที่ เป็นที่ตั้งแห่งการสงเคราะห์กัน, ธรรมเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวน้ำใจกัน และประสานหมู่ชนไว้ในความ สามัคคี คือ สังคหัตถคุณธรรม

พระธรรมกิตติวงศ์ (ทองดี สุรเตโช) หมายถึง วิธีปฏิบัติเพื่อยึดเหนี่ยวน้ำใจคนอื่นที่ยัง ไม่เคยรักใคร่นับถือ หรือที่รักใคร่นับถืออยู่แล้วให้สนิทแนบยิ่งขึ้น พุดง่าย ๆ สังคหัตถคุณ ก็คือ เทคนิค วิธีทำให้คนรัก หรือมนต์ผูกใจคนนั้นเองมีทั้งหมดสี่ประการทาน คือ การให้ การเสียสละในการ ปฏิบัติหน้าที่ปวชา คือ การพูดคำสุภาพ อ่อนหวานในการปฏิบัติหน้าที่อดจริยา คือ การบำเพ็ญ ประโยชน์ช่วยเหลือกันและกันในการปฏิบัติหน้าที่สมานัตตตา คือ การวางตัวเสมอต้น เสมอปลาย ในการปฏิบัติหน้าที่^{๑๒}

จากที่นักวิชาการได้กล่าวไว้ข้างต้นสรุปได้ว่า สังคหัตถคุณธรรม หมายถึง ธรรมเป็น เครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจคน การสงเคราะห์ซึ่งกันและกัน หรือหลักมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ประสานหมู่ชน ไว้ให้เกิดความสามัคคีในหมู่คณะทำให้คนในสังคมอยู่ร่วมกันได้อย่างสมัคสมานสามัคคีมี

^{**} พระราชวรมุนี (ประยุทธ์ ปยุตโต) , พุทธธรรมฉบับปรับปรุงและขยายความ ,

(กรุงเทพมหานคร : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๒๕) , หน้า ๕๕๑ – ๕๕๓.

^{๑๒} พระธรรมกิตติวงศ์ (ทองดี สุรเตโช) , ป.ธ. ๙ ราชบัณฑิต, อ้างถึง , พจนานุกรมเพื่อการศึกษา พุทธศาสน์ ชุดคำวัด, วัดราชโอรสาราม (กรุงเทพมหานคร, ๒๕๔๘), หน้า ๔๓ – ๔๕.

ความสุขมี ๔ ประการ ดังนี้ ๑) ทาน (การให้ปัน) ๒) ปิยวาจา (เจรจาที่ไพเราะอ่อนหวานและสุภาพ) ๓) อตถจริยา (การบำเพ็ญประโยชน์แก่กัน) และ ๔) สมานัตตตา (การวางตัวสม่ำเสมอ วางตนพอดี พอเหมาะพอสมไม่ถือตัว รวมทั้งการทำให้เข้ากับผู้อื่นได้) ผู้บริหารที่มีหลักสัจจวัตถุธรรม ๔ ประการในการบริหารย่อมมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีและสามารถผูกใจคนไว้ได้

สรุปสังคหวัตถุธรรม เป็นวิธีสงเคราะห์ ซึ่งหมายถึงการปฏิบัติเพื่อยึดเหนี่ยวน้ำใจคนอื่นให้รักใคร่นับถือ ถ้าได้นำมาปฏิบัติแล้วก็จะประสบแต่ความรัก ความสามัคคีกัน ช่วยให้งานคล่องตัว ดำรงตนอยู่ได้ในสังคมด้วยความสุข สมานไมตรีระหว่างกัน เกิดความเคารพนับถือกันตามสมควร แก่ฐานะ และยังช่วยป้องกันการประทุพผิตเสื่อมเสียในสังคม โดยเฉพาะข้าราชการตำรวจนั้น ในการปฏิบัติหน้าที่ต้องปฏิบัติด้วยความเสียสละอย่างสูงเพื่อยึดเหนี่ยวจิตใจของกันและกันให้อยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข มีความรัก ความสามัคคี ซึ่งสังคหวัตถุธรรมเป็นหลักธรรมที่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวผูกพันกันไว้ เป็นเครื่องประสานไม่ให้แตกแยกออกจากกัน เป็นหลักธรรม ๔ ประการที่ใช้ปฏิบัติเพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์ในการปฏิบัติหน้าที่

๑.๖.๒ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ไพฑูรย์ ขุนอาสา ได้ศึกษาการใช้หลักสังคหวัตถุธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ผลการศึกษาพบว่า ผู้บริหารมีความรู้พื้นฐานในหลักสังคหวัตถุธรรม ทาน ปิยวาจา อตถจริยา และสมานัตตตา ยังไม่ชัดเจนเพียงพอเช่นเดียวกับครูผู้สอน ทำให้ผู้บริหารโรงเรียนนำเอาหลักสังคหวัตถุธรรมทั้ง ๔ ไปใช้กับครูผู้สอนได้ไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ตามความหมายที่แท้จริงได้ การปฏิบัติตามหลัก “อตถจริยา” ของผู้บริหารโรงเรียนนั้น ผู้บริหารโรงเรียนได้ประพฤติประโยชน์ในแง่ให้คำแนะนำและสนับสนุนครูผู้สอนทั้งงานในหน้าที่และงานส่วนตัวที่ประสบปัญหา หากแต่การช่วยเหลือด้านทรัพย์สินหรือการเกื้อกูลครอบครัวผู้ได้บังคับบัญชาในโอกาสอันควรผู้บริหารยังปฏิบัติน้อยไป การปฏิบัติตามหลัก “สมานัตตตา” ของผู้บริหารโรงเรียนนั้น ผู้บริหารคิดว่าได้ปฏิบัติตามหน้าที่ของตนอย่างสม่ำเสมอ เป็นมิตรกับทุกคน แต่ในการปฏิบัติจริงยังมีการใช้อำนาจและวางตนในฐานะผู้บังคับบัญชาของเพื่อนร่วมงานและยังข่มขู่ผู้ได้บังคับบัญชาอยู่ ทั้งยังควบคุมอารมณ์ไม่ได้มาก^{๓๓}

^{๓๓} ไพฑูรย์ ขุนอาสา, “ผู้บริหารกับการใช้สังคหวัตถุธรรม : ศึกษากรณีผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี,” วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๓๒).

สมหวัง สวัสดิ์ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “พุทธจริยธรรมกับการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรส่วนท้องถิ่นเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด” ผลการศึกษาพบว่า เป็นการนำหลักพุทธจริยธรรมเข้ามาเสริมทางด้านจิตใจเพื่อให้เกิดความผ่อนคลายในการปฏิบัติหน้าที่และทำให้เกิดความเห็นอกเห็นใจกัน เพราะพุทธจริยธรรมเป็นหลักของการประพฤติปฏิบัติของผู้รู้ ผู้มีธรรมและนิติธรรมความซื่อตรง หลักความรับผิดชอบ หลักความโปร่งใส และการมีส่วนร่วมหรือเรียกว่า การปฏิบัติหน้าที่แบบธรรมาภิบาล ผลการวิเคราะห์คือ พุทธจริยธรรมที่จำเป็นต่อการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรท้องถิ่นเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด มี ๓ ระดับ คือ พุทธจริยธรรมที่จำเป็นต่อการบริหารของบุคลากรท้องถิ่นเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด คือ จักรวรรดิธรรม ๑๒ ทศพิทธราชธรรม ๑๐ มรรคมีองค์ ๘ ราชสังคหธรรม ๔ พรหมวิหาร ๔ และสาราณียธรรม ๖ ส่วนพุทธจริยธรรมที่จำเป็นต่อบุคลากรระดับผู้นำในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรท้องถิ่นเทศบาลเมืองร้อยเอ็ดประกอบด้วย สัปปริสธรรม ๗ อริยทรัพย์ ๗ สังคหวัตถุ ๔ หลักผู้นำ ๖ สัปปริสธรรม ๒ จักรธรรม ๔ และอุปการะ ๒ ในด้านพุทธจริยธรรมที่จำเป็นต่อบุคลากรระดับผู้ปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรท้องถิ่นเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด^{๑๔}

สุรินทร์ คงเกิด ได้ศึกษาการนำหลักทศพิทธราชธรรมไปใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้บริหารเทศบาลตำบลชะอวด อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการวิเคราะห์ของผู้บริหารทั้ง ๑๐ ด้าน เมื่อพิจารณาตามกลุ่มเพศ พบว่า ทั้งเพศชายและหญิงมีทัศนคติเห็นอยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากผู้บริหารได้ทำหลักการบริหารทฤษฎี ๔ การ มาใช้ในการบริหารจัดการ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญของผู้บริหารในการบริหารงานให้เกิดทัศนคติที่ดีต่อประชาชนอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน เมื่อพิจารณาตามกลุ่มอายุโดยรวม มีทัศนคติอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า อายุ ๒๐ ปีขึ้นไป มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ด้านความยุติธรรมเที่ยงตรง ต่ำกว่า ๒๐ ปี มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ด้านการเสียสละสิ่งของช่วยเหลือราษฎรผลการวิเคราะห์พบว่า เมื่อพิจารณาตามระดับการศึกษาโดยรวมมีทัศนคติอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าสูงกว่าปริญญาตรีมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ด้านการกดขี่ข่มเหงประชาชนและมีค่าเฉลี่ยต่ำสุดด้านความซื่อตรง เมื่อพิจารณาตามกลุ่มอาชีพโดยรวมมีทัศนคติอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ มีค่าเฉลี่ย

^{๑๔} สมหวัง สวัสดิ์, “ศึกษาพุทธจริยธรรมกับการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรส่วนท้องถิ่นเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด,” สารนิพนธ์ศาสนาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย), ๒๕๕๕.

สูงสุด ด้านความอดทนอดกลั้น และผู้ค้าขาย/ผู้ประกอบการ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ด้านการมีธรรมในตนเอง^{๙๕}

วชิรพงษ์ พลดี ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การนำหลักธรรมมาใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรส่วนท้องถิ่น อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด” ส่วนใหญ่เห็นด้วยอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นผลมาจากการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ รัฐจะต้องให้ความเป็นอิสระแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักแห่งการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น ผลการวิเคราะห์การนำหลักธรรมมาใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรส่วนท้องถิ่นของอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมทุกด้านปรากฏว่าอยู่ในระดับมากที่สุดซึ่งมีค่าเฉลี่ยเรียงจากมากไปน้อย ดังนี้ ธรรมด้านหลักธรรมด้านความกล้าเอียง (อคติ ๔) ธรรมด้านหลักสังคัมสังเคราะห์ (สังคหวัตถุ ๔) ธรรมที่ทำให้ประสบความสำเร็จ (อิทธิบาท ๔) ธรรมด้านหลักธรรมเป็นเครื่องอยู่ (พรหมวิหาร ๔) ซึ่งผลวิเคราะห์ด้านหลักสังคัมสังเคราะห์ (สังคหวัตถุ ๔) บุคลากรส่วนท้องถิ่นให้คำแนะนำเพื่อนร่วมงานเพื่อประโยชน์ทั้งด้านส่วนตัวและด้านการปฏิบัติหน้าที่เมื่อต่อผู้ร่วมงานเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม ให้คำแนะนำและให้บริการด้วยความเอื้อเฟื้อ พุดต่อเพื่อนร่วมงานโดยใช้วาจาสุภาพอ่อนโยน พุดต่อประชาชนผู้มาติดต่องานโดยใช้วาจาสุภาพอ่อนโยน ประพฤติตนในการช่วยเหลือกิจการสาธารณะประโยชน์ วางตนเหมาะสมแก่ฐานะภาวะบุคคลกาลและสิ่งแวดล้อม ถูกต้องตามธรรมในแต่ละกรณี รับผิดชอบร่วมกับผู้ร่วมงานในการปฏิบัติหน้าที่อย่างเสมอต้นเสมอปลาย ประพฤติตนในสิ่งที่เป็ประโยชน์ แบ่งปันสิ่งของแก่คนที่ควรให้ อยู่ในระดับมากที่สุดทุกประเด็น^{๙๖}

ณัฐณี เลิศเรืองเจริญ ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การใช้หลักอิทธิบาท ๔ ในการปฏิบัติหน้าที่ของพยาบาล ศึกษาเฉพาะกรณีโรงพยาบาลมหาชัย ๒ อำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร” พบว่ามีการใช้หลักอิทธิบาท ๔ ในการปฏิบัติหน้าที่อยู่ในระดับเกือบทุกครั้ง ทั้งนี้เนื่องจากพยาบาลโรงพยาบาลมหาชัย ๒ ส่วนใหญ่มีความพอใจในการปฏิบัติหน้าที่ของตน กล่าวคือมีความเต็มใจ

^{๙๕} สุรินทร์ คงเกิด, “ศึกษาการนำหลักทศพิธราชธรรมไปใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้บริหารเทศบาลตำบลชะอวด อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช,” สารนิพนธ์ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๔๕).

^{๙๖} วชิรพงษ์ พลดี, “ศึกษาการนำหลักธรรมมาใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรส่วนท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด,” สารนิพนธ์ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย), ๒๕๕๑.

และสมัครใจที่จะเป็นพยาบาลเป็นพื้นฐานอยู่แล้ว และเมื่อได้ปฏิบัติหน้าที่พยาบาลจึงตั้งใจ ขยันหมั่นเพียรเอาใจใส่คอยดูแลผู้ป่วยอย่างดี และไตร่ตรองพิจารณาวางแผนการพยาบาลอย่าง รอบคอบซึ่งคล้องกับหลักอิทธิบาท ๔ ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างการใช้อิทธิบาท ๔ ในการปฏิบัติหน้าที่ของพยาบาล โดยจำแนกตาม เพศ อายุ สถานภาพ วุฒิการศึกษา และรายได้ต่อ เดือน พบว่า พยาบาลโรงพยาบาลมหาชัย ๒ ที่มีเพศ อายุ สถานภาพ วุฒิการศึกษา และรายได้ต่อ เดือนแตกต่างกัน มีการนำหลักอิทธิบาท ๔ ไปใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ไม่แตกต่างกัน ผลการวิจัยไม่ เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากเพศ อายุ สถานภาพ วุฒิการศึกษา และรายได้ต่อเดือน เป็นปัจจัยส่วนบุคคล ถึงแม้จะแตกต่างกัน แต่ก็ไม่มีผลต่อการใช้หลักอิทธิบาท ๔ ในการปฏิบัติ หน้าที่ เพราะการพยาบาลเป็นการบริการที่พยาบาลทุกคนจะต้องให้ความช่วยเหลือผู้ป่วยให้ได้รับ ความปลอดภัย ความสะดวกรวดเร็วที่สุด เป็นจรรยาบรรณของพยาบาล^{๑๓}

ปรีชา สุดจิตร์ ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การนำหลักธรรมไปใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ของ ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ที่ว่าการอำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช” พบว่าผลการวิเคราะห์การ นำหลักธรรมไปใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการและเจ้าหน้าที่ที่ว่าการอำเภอหัวไทรจังหวัด นครศรีธรรมราชโดยรวมทุกด้าน ปรากฏว่าอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเรียงจากมากไปหา น้อย ดังนี้ ด้านหลักธรรมที่ทำให้ประสบความสำเร็จ ด้านหลักธรรมสงเคราะห์ ด้านหลักธรรมเป็น เครื่องอยู่ ด้านหลักธรรมความละเอียด โดยผลการวิเคราะห์ด้านธรรมที่ทำให้ประสบความสำเร็จ (อิทธิบาท ๔) ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ที่มีความเต็มใจในการทำงาน มีความขยันเอาใจใส่รับผิดชอบ และมีความรอบคอบในการทำงาน ให้การช่วยเหลือประชาชน ให้การต้อนรับด้วยวาจาสุภาพ มีการ เสียสละในการทำงาน มีความยินดีกับการต้อนรับประชาชน การเอาใจใส่ดูแลประชาชน มีการนำ หลักธรรมไปใช้ในระดัปานกลางทุกประเด็น ^{๑๔}

^{๑๓} ฌ์ฐนิ เลิศเรืองเจริญ, “การใช้หลักอิทธิบาท ๔ ในการปฏิบัติหน้าที่ของพยาบาล : ศึกษาเฉพาะ กรณีโรงพยาบาลมหาชัย ๒ อำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร,” สารนิพนธ์ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (บัณฑิต วิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๕๑).

^{๑๔} ปรีชา สุดจิตร์, “ศึกษาการนำหลักธรรมไปใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการและเจ้าหน้าที่ ที่ว่าการอำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช,” สารนิพนธ์ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒), หน้า ๖๗ – ๖๘.

๑.๗ วิธีการดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสม (Mixed Methods Research) โดยเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้ารวบรวมข้อมูลจากหนังสือ ตำรา เอกสารทางวิชาการ วิทยานิพนธ์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การวิจัยเป็นไปตามวัตถุประสงค์ ถูกต้อง เชื่อถือได้ และเป็นไปตามหลักการทางสถิติ ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาและมีวิธีการดำเนินการวิจัยตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

๑.๗.๑ การดำเนินการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

๑) ประชากร การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษากับประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

๑.๑ เพศ

๑.๑.๑ ชาย

๑.๑.๒ หญิง

๑.๒ อายุ แบ่งเป็น

๑.๒.๑ อายุ ๒๐ - ๓๐ ปี

๑.๒.๒ อายุ ๓๑ - ๔๐ ปี

๑.๒.๓ อายุ ๔๑ ปีขึ้นไป

๑.๓ ระดับการศึกษา แบ่งเป็น

๑.๓.๑ ต่ำกว่าปริญญาตรี

๑.๓.๒ ปริญญาตรี

๑.๓.๒ สูงกว่าปริญญาตรี

๑.๔ ประสบการณ์การทำงาน

๑.๔.๑ ต่ำกว่า ๕ ปี

๑.๔.๒ ๕-๑๐ ปี

๑.๔.๒ ๑๑ ปีขึ้นไป

๑.๘ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีลักษณะเป็นคำถามปลายปิดและปลายเปิด แบ่งออก ๓ ตอน คือ

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ได้แก่ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษาและประสบการณ์การทำงานของบุคลากร เทศบาลตำบลจตุรพักตรพิมาน อำเภोजตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด

ตอนที่ ๒ แบบสอบถามเกี่ยวกับเกี่ยวกับการนำหลักสังคหัตถุธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลจตุรพักตรพิมาน อำเภोजตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด ตามหลักสังคหัตถุธรรม มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ตามวิธีของ ลิเคิร์ท (Likert) มี ๕ ระดับ ซึ่งมีความหมาย ดังนี้

- ๕ หมายถึง มีพฤติกรรมในระดับ มากที่สุด
- ๔ หมายถึง มีการนำหลักสังคหัตถุธรรมในระดับ มาก
- ๓ หมายถึง มีการนำหลักสังคหัตถุธรรมในระดับ ปานกลาง
- ๒ หมายถึง มีการนำหลักสังคหัตถุธรรมในระดับ น้อย
- ๑ หมายถึง มีการนำหลักสังคหัตถุธรรมในระดับ น้อยที่สุด

ตอนที่ ๓ แบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางเกี่ยวกับการนำหลักสังคหัตถุธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลจตุรพักตรพิมาน อำเภोजตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด มีลักษณะเป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open ended)

๑.๕ การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีวิธีการสร้างตามขั้นตอน ดังนี้

๑. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับหลักธรรมสำหรับยึดเหนี่ยวจิตใจคนในสังคม ให้มีความรักใคร่กลมเกลียวสามัคคีกัน เป็นหลักธรรมสำหรับการผูกมิตรไมตรี ระหว่างกันการนำหลักสังคหัตถุธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลจตุรพักตรพิมาน อำเภोजตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

๒. ศึกษาวิธีสร้างเครื่องมือแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ตามวิธีของ ลิเคิร์ท (Likert) และผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบสอบถามแบบปลายเปิด ให้สอดคล้องกับชื่อเรื่อง วัตถุประสงค์ และตามศัพท์เฉพาะ เพื่อใช้ในการวิจัยในครั้งนี้

๓. นำแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง และพิจารณาให้ข้อเสนอแนะ

๔. ปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์แล้ว นำเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน ๓ ท่าน คือ จำแนกเป็น

๑. รศ. ดร. ประจิตร มหาหิง อาจารย์ประจำบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

๒. รศ. ดร. เอกฉัตร จารุเมธิชน ผู้เชี่ยวชาญประจำบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น

๓. ดร. ประยูร แสงใส อาจารย์ประจำบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น

เพื่อตรวจพิจารณาความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ (IOC :
Index of consistency)

๕. นำแบบสอบถามที่ผ่านการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขตาม
ข้อเสนอแนะ แล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พิจารณาเสนอแนะอีกครั้ง

๖. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงเรียบร้อยแล้ว ไปทำการทดลองใช้กับบุคลากรเทศบาล
ตำบลหัวช้าง อำเภอดุสิต กรุงเทพมหานคร จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีสถานภาพเช่นเดียวกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้
เก็บจริง จำนวน ๓๐ คน เพื่อหาความเชื่อมั่น (reliability) ของแบบสอบถาม โดยวิธีการหาค่า
สัมประสิทธิ์อัลฟา (α coefficient) ของครอนบาค (Cronbach)^{๔๕}

๗. นำแบบสอบถามที่ทดลองใช้ มาหาความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับ
คะแนนรวม โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Item total correlation)

๘. คัดเลือกข้อคำถามที่มีความเหมาะสมจำนวน ๒๔ ข้อ มาวิเคราะห์หาค่าความ
เชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ตามวิธี
ของครอนบาค (Cronbach)

๙. จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่
ศึกษาต่อไป

๑.๑๐ การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

๑. ขอนหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขต
ขอนแก่น เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ต่อนายไพโรจน์ ฤกษ์คำ
นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลดุสิต กรุงเทพมหานคร อำเภอดุสิต กรุงเทพมหานคร จังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อขอความ
ร่วมมือและอนุญาตให้บุคลากรในเทศบาล ตอบแบบสอบถามที่ใช้สำหรับเก็บรวบรวมข้อมูล

^{๔๕} บุญชม ศรีสะอาด, การวิจัยเบื้องต้น, พิมพ์ครั้งที่ ๖, (กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น, ๒๕๓๕),
หน้า ๔๐.

๒. ผู้วิจัยนำหนังสือขอความอนุเคราะห์ นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลจตุรพักตรพิมาน แจ้งบุคลากรในเทศบาลให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม พร้อมแจกแบบสอบถามและกำหนดส่งคืนเลขานุการนายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลจตุรพักตรพิมาน โดยตรงทั้งนี้ผู้ศึกษาวิจัยได้ประสานขอความร่วมมือ พร้อมชี้เหตุผลและวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ให้นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลจตุรพักตรพิมานทราบด้วยตนเอง

๓. เก็บรวบรวมแบบสอบถามที่ได้รับคืนจากเลขานุการนายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลจตุรพักตรพิมานทุกฉบับ ทำการตรวจสอบความสมบูรณ์แล้วดำเนินการตามขั้นตอนวิจัยต่อไป

๑.๑๑ การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ศึกษาวิจัยนำแบบสอบถามที่รวบรวมมาได้ ดำเนินการตามขั้นตอนในการแปลความหมายวิเคราะห์โดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์

๑. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับเพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ทำงานของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามโดยหาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

๒. วิเคราะห์แบบสอบถามตอนที่ ๒ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการนำหลักสังคหัตถุธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลจตุรพักตรพิมาน อำเภอจตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด ใช้เกณฑ์ในการแปลความหมายคะแนน ดังนี้

ค่าเฉลี่ย ๔.๕๐ ขึ้นไป หมายถึง การนำหลักสังคหัตถุธรรมในระดับ มากที่สุด

ค่าเฉลี่ย ๓.๕๐ – ๔.๔๕ หมายถึง การนำหลักสังคหัตถุธรรมในระดับ มาก

ค่าเฉลี่ย ๒.๕๐ – ๓.๔๕ หมายถึง การนำหลักสังคหัตถุธรรมในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย ๑.๕๐ – ๒.๔๕ หมายถึง การนำหลักสังคหัตถุธรรมในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย ๑.๐๐ – ๑.๔๕ หมายถึง การนำหลักสังคหัตถุธรรมในระดับน้อยที่สุด

๓. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการนำหลักสังคหัตถุธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลจตุรพักตรพิมาน อำเภอจตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด โดยการหาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) วิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive analysis)

๑.๑๒ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

๑.๑๒.๑ สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ

๑. ค่า IOC (Index of item objective congruence)

๒. ค่าอำนาจจำแนก (Discrimination power)

๓. ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability)

๑.๑๒.๒ สถิติพื้นฐาน

๑. ค่าความถี่ (Frequency)
๒. ค่าร้อยละ (Percentage)
๓. ค่าเฉลี่ย (Mean)
๔. ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

๑.๑๒.๓ การดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ดังนี้

๑) กลุ่มเป้าหมาย

(๑) กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่บุคลากรเทศบาลตำบลจตุรพักตรพิมาน อำเภอจตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน ๑๐ คน

รายชื่อผู้ให้การสัมภาษณ์ ๑๐ คน

๑. ไพโรพ ถนัดคำ	นายกเทศมนตรี
๒. อุดลย์ สุนทวง	รองนายกเทศมนตรี
๓. โชติ จิระวิวัฒน์เสถียร	รองนายกเทศมนตรี
๔. อนันต์ศักดิ์ ผลินยศ	หัวหน้ากองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม
๕. ส.อ.หญิงสวรรณ ภูทอง	เจ้าพนักงานส่งเสริมสุขภาพ
๖. สวัสดิ์ อินธิแสง	ปลัดเทศบาล
๗. กฤตบวรวิทย์ ศรีโยธี	เจ้าพนักงานทะเบียนและบัตร
๘. สุภาพร ศรีสุธัญญาวงศ์	หัวหน้ากองการศึกษา
๙. ประยูรชัย จิตจักร	หัวหน้ากองช่าง
๑๐. ติรณา ไตรนาคม	หัวหน้ากองคลัง

๑.๑๒.๔ การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยเชิงคุณภาพเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ซึ่งประกอบไปด้วย แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง กล้องถ่ายรูป สมุดจดบันทึก เครื่องบันทึกเสียง และกล้องถ่ายวิดีโอ

๑.๑๒.๕ การสร้างแบบสัมภาษณ์

การสร้างแบบสัมภาษณ์ มีขั้นตอนดังนี้

๑) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามชื่อ วัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดในการวิจัยเกี่ยวกับนำหลักสังคหวัตถุธรรมไปใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากร

เทศบาลตำบลจตุรพักตรพิมาน อำเภอจตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสัมภาษณ์

๒) ข้อมูลที่ได้มาจากขั้นตอนที่ ๑ มาเป็นประเด็นคำถามแบบสัมภาษณ์ แล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาและให้ข้อเสนอแนะ

๓) ปรับปรุงแบบสัมภาษณ์ตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา

๔) นำแบบสัมภาษณ์ที่ปรับปรุงแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน ๓ ท่านพิจารณาความเหมาะสมและความถูกต้องตามเนื้อหา ภาษา และความสอดคล้องเกี่ยวกับประเด็นคำถาม

๕) เพื่อปรับปรุงแก้ไขแบบสัมภาษณ์ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญแล้วนำไปเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อขอความเห็นชอบก่อนนำไปเก็บข้อมูล

๑.๑๒.๖ การเก็บรวบรวมข้อมูล

๑) นำหนังสือจากศูนย์บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น ต่อมานายไพโรพ ถนัดคำ นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลจตุรพักตรพิมาน อำเภอจตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อขออนุญาต เก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย ในการสัมภาษณ์

๒) สร้างความสัมพันธ์กับผู้ให้ข้อมูลหลัก และกลุ่มเป้าหมาย พบปะพูดคุยเพื่อสร้างความคุ้นเคย แจ้งวัตถุประสงค์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

๓) กำหนดนัดหมายวันเวลาที่จะดำเนินการสัมภาษณ์ที่แน่นอน เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายได้เตรียมตัวและเตรียมเอกสารอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องในการเก็บรวบรวมข้อมูล

๔) ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์กับกลุ่มเป้าหมาย ที่เป็นผู้ให้ข้อมูลหลัก และบุคคลอื่นๆ โดยใช้วิธีการบันทึกเทป จดบันทึก และการสนทนา กับกลุ่มเป้าหมาย

๑.๑๒.๗ การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์โดยใช้ การแปรความการตีความ และนำเสนอข้อมูลโดยการพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis) เพื่ออธิบายการนำหลักสังคหวัตถุธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาล ใน ๔ ด้าน คือ

๑ ด้านทาน

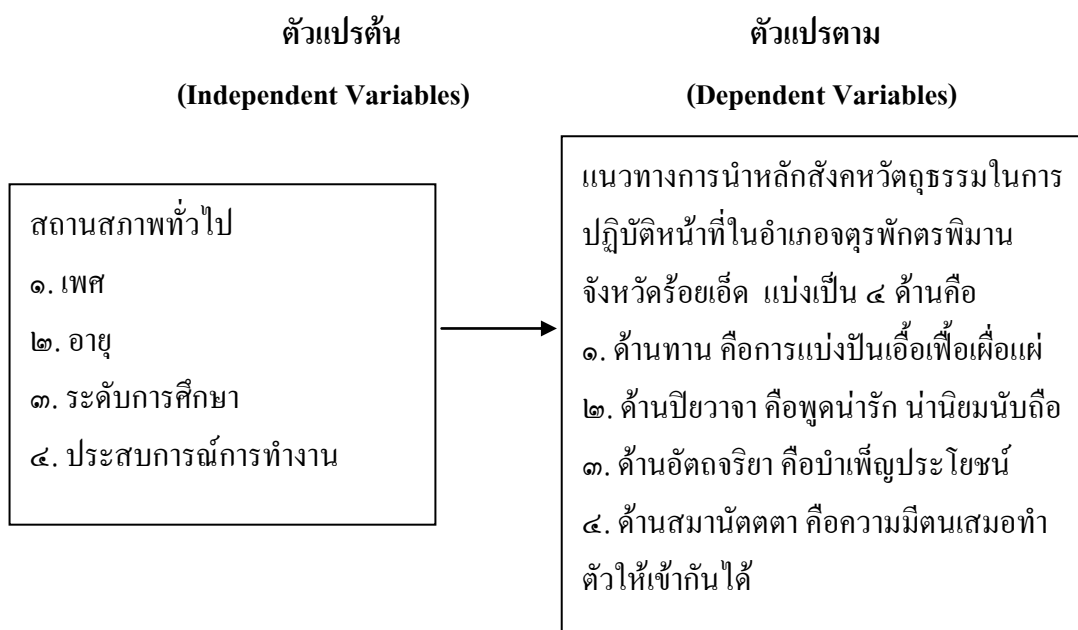
๒ ด้านปิยวาจา

๓ ด้านอัตถจริยา

๔ ด้านสมานัตตตา

๑.๑๓ กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการศึกษาการนำหลักสังคหัตถุธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลคูรพักตรพิมาน อำเภอคูรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้กรอบแนวคิดของ พระธรรมกิตติวงศ์^{๒๐} (ทองดี สุรเตโช) ในการวิจัย ดังเสนอไว้ในแผนภาพที่ ๑

แผนภาพที่ ๑ กรอบแนวคิดในการวิจัย

๑.๑๔ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑.๑๔.๑ ได้ทราบหลักสังคหัตถุธรรมในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท

๑.๑๔.๒ ได้ทราบการนำหลักสังคหัตถุธรรมไปใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลคูรพักตรพิมาน อำเภอคูรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด

๑.๑๔.๓ ได้ทราบแนวทางในการนำหลักสังคหัตถุธรรมไปใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเทศบาลตำบลคูรพักตรพิมาน อำเภอคูรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด

^{๒๐} พระธรรมกิตติวงศ์, (ทองดี สุรเตโช) ,ป.ธ. ๘ พจนานุกรมเพื่อการศึกษาพุทธศาสน์ ชุดคำวัด, วัดราชโอรสาราม, (กรุงเทพมหานคร, สำนักพิมพ์ธรรมสภา/สถาบันบันลือธรรม ๒๕๔๘), หน้า ๔๓ - ๔๕.